

PRAŠYMŲ PATEIKIMAS IR SUSIRAŠINĖJIMAS TARP INSTITUCIJŲ

Dėl išmokų skyrimo gali kreiptis tėvas ar motina, turintys teisę gauti išmoką, arba Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka tėvo ar motinos įgaliotas asmuo.

Paprastai dėl išmokų šeimai kreipiamasi į gyvenamosios valstybės įstaigą, atsakingą už išmokų šeimai mokėjimą.

Lietuvoje prašymas pateikiamas deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriui, seniūnijai. Jeigu gyvenamosios vietos neturi – savivaldybės administracijos, kurioje gyvena, Socialinės paramos skyriui.

Kitų Europos Sąjungos valstybių įstaigų, atsakingų už išmokų šeimai mokėjimą, kontaktinę informaciją galima rasti Europos Komisijos interneto puslapyje:

http://ec.europa.eu/employment_social/social-security-directory/welcome.seam?langId=lt

Prašymas gali būti pateikiamas tiesiogiai įstaigoje arba atsiunčiamas paštu.

Pagal prašyme pateiktą informaciją įstaigų specialistai turės nustatyti, kokia valstybė įgis pirmumo teisę mokėti išmokas šeimai. Susirašinėjimas tarp Europos Sąjungos įstaigų vyksta naudojant E formas (E 401, E 411) ar F struktūrizuotas formas.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad nei senelis ar močiutė, nei kaimynas, jei jie neturi notaro patvirtinto įgaliojimo, prašymo dėl išmokų šeimai pateikti negali.

E ar F formų pareiškėjams pildyti nereikia. Jos skirtos tik įstaigų specialistams.

IŠMOKOS VAIKUI LIETUVOJE

Lietuvoje išmokos vaikui skiriamos pagal Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymą. Šis įstatymas taikomas:

- Lietuvos Respublikoje nuolat gyvenantiems asmenims;
- Lietuvos Respublikoje gyvenantiems užsieniečiams, įstatymų nustatyta tvarka paskirtiems vaiko, Lietuvos Respublikos piliečio, globėjais (rūpintojais), ir Lietuvos Respublikoje gyvenantiems vaikams užsieniečiams, kuriems įstatymų nustatyta tvarka globa (rūpyba) nustatyta Lietuvos Respublikoje arba kurių globos (rūpybos) vykdymą perėmė Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija;
- Lietuvos Respublikoje gyvenantiems užsieniečiams, kuriems leidimas laikinai gyventi išduotas kaip ketinantiems dirbti Lietuvos Respublikoje aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą;
- asmenims, kuriems, vadovaujantis Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentais, turi būti taikomi Lietuvos teisės aktai.

Kokios gali būti skiriamos išmokos vaikui Lietuvoje?

Šeimos ar bendrai gyvenančių asmenų auginamam ir (ar) globojamam vaikui **nuo gimimo dienos iki 2 metų** yra skiriama ir mokama **0,75 bazinės socialinės išmokos dydžio (97,5 Lt) išmoka per mėnesį**, jeigu vidutinės pajamos⁴ vienam asmeniui per mėnesį yra mažesnės negu 1,5 valstybės remiamų pajamų dydžio (525 Lt).

⁴ Vidutinės šeimos ar bendrai gyvenančių asmenų pajamos išmokai vaikui gauti apskaičiuojamos pagal praėjusių kalendorinių metų pajamas, arba, pajamoms sumažėjus, pagal praėjusių 12 kalendorinių mėnesių iki kreipimosi ar teisės gauti išmoką atsiradimo dienos pajamas.

Šeimos ar bendrai gyvenančių asmenų auginamam ir (ar) globojamam vaikui yra skiriama ir mokama **0,4 bazinės socialinės išmokos dydžio (52 Lt) išmoka per mėnesį**, jeigu vidutinės pajamos vienam asmeniui per mėnesį yra mažesnės negu 1,5 valstybės remiamų pajamų dydžio (525 Lt):

- kai vaikas yra nuo 2 iki 7 metų;
- kai vaikas yra nuo 7 iki 18 metų, jeigu šeima ar bendrai gyvenantys asmenys augina ir (ar) globoja tris ar daugiau vaikų. Išmoka vaikui mokama, kol kiekvienam vaikui sukaks 18 metų, jei vyresni kaip 18 metų vaikai mokosi, bet ne ilgiau, kaip iki jiems sukaks 24 metai.

Deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriui reikia pateikti:

- prašymą;
- asmens, turinčio teisę gauti išmoką, asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, teisę užsieniečiui gyventi Lietuvos Respublikoje patvirtinantį dokumentą. Jei dėl išmokos kreipiasi įgaliotas asmuo – asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą ir įgaliojimą, patvirtintą notaro;

- atsižvelgiant į aplinkybes, lemiančias asmens teisę į išmoką, bei valstybės registruose esančius duomenis, kreipiantis dėl išmokos vaikui būtina pateikti ar nurodyti kitus išmokai skirti reikalingus dokumentus ar duomenis (pvz., pažymą apie gautas pajamas).

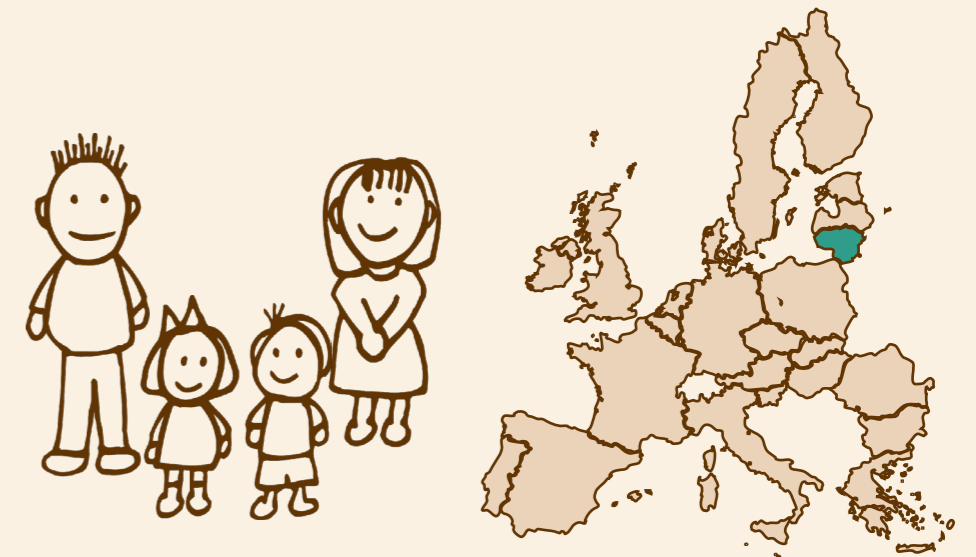
Per kiek laiko priimamas sprendimas dėl išmokos skyrimo?

Sprendimas dėl išmokos vaikui skyrimo ir mokėjimo priimamas per mėnesį nuo prašymo ir visų reikiamų dokumentų gavimo dienos.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
A. Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius
Tel. (+370 5) 2664 201, faksas (+370 5) 2664 209
el. paštas post@socmin.lt
www.facebook.com/socmin

IŠMOKOS ŠEIMAI LIETUVOJE IR EUROPOS SĄJUNGOJE

Šiuo metu nemažai Lietuvos piliečių yra išvykę dirbti ir (ar) gyventi į kitas Europos Sąjungos valstybes¹, tačiau dažnas nežino, kokias socialines garantijas, pašalpas ir išmokas jis gali gauti kitoje valstybėje ar kur turėtų kreiptis dėl jų. Todėl, dar prieš išvykstant, labai svarbu išsiaiškinti, kokios Jūsų pareigos ir kokios Jūsų teisės kitoje valstybėje, kad galėtumėte labiau apsaugoti save ir savo vaikus.

Čia supažindinsime Jus su išmokų šeimai mokėjimo ypatumais, kai šeimos nariai dirba ir (ar) gyvena skirtingose Europos Sąjungos valstybėse. Sužinosite, kokia valstybė skirs ir mokės Jums išmokas. Taip pat rasite aktualesią informaciją apie šiuo metu Lietuvoje galiojančias išmokų šeimai gavimo sąlygas.

¹ Airija, Austrija, Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Estija, Graikija, Ispanija, Italija, Jungtinė Karalystė, Kipras, Latvija, Lenkija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Slovakija, Slovenija, Suomija, Švedija, Vengrija, Vokietija. Ši informacija aktuali ir Šveicarijoje, Lichtenšteine, Norvegijoje, Islandijoje migruojantiems asmenims.

Kas reglamentuoja Europos Sąjungoje migruojančių asmenų socialinę apsaugą?

Migruojančių asmenų socialinę apsaugą Europos Sąjungoje reglamentuoja Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentai².

Šie reglamentai apima visas svarbiausias socialinės apsaugos sritis: pensijas, nedarbo draudimą, ligos išmokas, taip pat išmokas šeimai.

² Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo ir jį įgyvendinantis reglamentas (EB) Nr. 987/2009.

IŠMOKŲ ŠEIMAI SKYRIMAS SKIRTINGOSE EUROPOS SĄJUNGOS VALSTYBĖSE

Išmokas šeimai numato Europos Sąjungos valstybių nacionaliniai teisės aktai, todėl jų pobūdis, dydis, skyrimo sąlygos valstybėse labai skiriasi. Vienose valstybėse išmokos gali būti skiriamos vien dėl to, kad vaikas čia gyvena, kitose valstybėse išmokos gali būti skiriamos tik įvertinus visos šeimos pajamas, vaikų skaičių, jų amžių ir pan. Kai kuriose valstybėse gali būti reikalaujama išdirbti tam tikrą laikotarpį, kad būtų skiriamos išmokos.

Išsamesnė informacija apie socialines išmokas Europos Sąjungos valstybėse ir sąlygas joms gauti:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=858&langId=en>

Naudinga nuoroda

Jei visa šeima gyvena vienoje valstybėje

Viskas labai paprasta: jei visa šeima gyvena ir tėvai dirba vienoje valstybėje, tuomet išmokos skiriamos ir mokamos pagal gyvenamosios valstybės nacionalinius teisės aktus. Taigi, jei šeima gyvena Lietuvoje, išmokos bus skiriamos pagal Lietuvos teisės aktus. Toks pats principas galioja ir tuo atveju, jei visa šeima persikrausto gyventi į kitą Europos Sąjungos valstybę, pavyzdžiui, Airiją. Tuomet reikia kreiptis į Airijos įstaigą, atsakingą už išmokų šeimai mokėjimą, ir išmokos bus skiriamos pagal Airijos teisės aktus.

Atkreipiamė dėmesį į tai, kad, jei visa šeima iš Lietuvos persikelia gyventi į kitą Europos Sąjungos valstybę, Lietuvoje išmokų mokėjimas bus sustabdytas. Todėl labai svarbu apie savo išvykimą informuoti savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrių, kuris moka Jums išmokas. Nepranešus gali susidaryti permokos, kurias teks grąžinti.

Jei iš kitos Europos Sąjungos valstybės, kurioje Jums buvo paskirta išmoka šeimai, Jūs grįžtate gyventi į Lietuvą, taip pat turite informuoti apie išvykimą tos šalies įstaigą, kuri moka Jums išmokas.

Jei šeimos nariai gyvena skirtingose Europos Sąjungos valstybėse

Dažna situacija, kai vienas iš vaiko tėvų lieka gyventi Lietuvoje ir prižiūrėti atžalą, o kitas išvyksta dirbti į kitą Europos Sąjungos valstybę. Šioje situacijoje vien nacionalinių teisės aktų gali neužtekti, todėl tais atvejais, kai kelios valstybės turi teisę mokėti išmokas šeimai, bus taikomos ir Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentuose numatytos taisyklės.

Kai tėvai dirba (ar gyvena) skirtingose Europos Sąjungos valstybėse, už išmokų vaikams mokėjimą atsakingos įstaigos nustato, kuri

valstybė turės pirmumo teisę³ mokėti išmokas šeimai. Pirmumo teisę turinti valstybė moka viso dydžio išmoką, kita valstybė moka tik priedą, lygų skirtumui tarp šiose valstybėse numatytų išmokų, jei išmoka jos valstybėje yra didesnė, negu pirmumo teisę turinčioje valstybėje (žiūr. pavyzdžius).

³ Pirmumo teisės taisyklė: valstybė, kuri moka darbu pagal darbo sutartį ar savarankišku darbu pagrįstas išmokas, yra viršesnė nei valstybė, kuri moka išmokas, pagrįstas pensija ar gyvenamąja vieta.

Atkreipiamė dėmesį į tai, kad tuo pačiu metu už tuos pačius vaikus šeima negali gauti kelių išmokų iš skirtingų valstybių narių, t. y. negali gauti pilnos išmokos ir iš Lietuvos, ir iš kitos Europos Sąjungos valstybės. Tačiau, kad šeima būtų visiškai apsaugota, reglamentuose yra numatytas mechanizmas, leidžiantis šeimai gauti didžiausią jai priklausančią išmoką.

Jei vienas iš tėvų dirba, o kitas su vaiku gyvena kitoje valstybėje ir nedirba, pirmenybę mokėti išmoką turės darbo vietos valstybė.

1 situacija:

Vaiško tėvas dirba Lietuvoje, o motina su vaiku gyvena Lenkijoje, neužsiima darbine veikla ir negauna valstybinio socialinio draudimo pensijos. Abu vaiko tėvai įgyja teisę į išmokas šeimai skirtingose valstybėse. Lietuvoje išmoką vaikui yra 52 Lt/mėn., Lenkijoje – 80 Lt/mėn. Pirmenybę mokėti išmoką šeimai įgyja darbo vietos valstybė – Lietuva. Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius šeimai mokės 52 Lt/mėn., o Lenkijos įstaiga mokės skirtumą, t. y. 28 Lt/mėn. (80–52=28). Šeima gaus didžiausią jai priklausančią išmoką – 80 Lt/mėn.

2 situacija:

Vaiško tėvas gauna netekto darbingumo pensiją ir su vaiku gyvena Lietuvoje, o motina dirba Vokietijoje. Abu vaiko tėvai įgyja teisę į išmokas šeimai skirtingose valstybėse. Lietuvoje išmoką vaikui yra 52 Lt/mėn., o Vokietijoje – 635 Lt/mėn. Pirmenybę mokėti išmoką šeimai įgyja darbo vietos valstybė – Vokietija, ir ji mokės visą sumą 635 Lt/mėn. Lietuvos savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius priedo nemokės, nes Lietuvoje išmoką yra mažesnė.

Jei vienas iš tėvų gauna socialinio draudimo išmoką (pensiją, nedarbo draudimo išmoką), o kitas gyvena kitoje valstybėje, bet nedirba ir negauna socialinio draudimo išmokos, tai pirmenybę mokėti išmoką šeimai įgyja ta valstybė, kuri moka išmokas.

3 situacija:

Vaiško motina gauna netekto darbingumo pensiją ir su vaiku gyvena Lietuvoje, o tėvas gyvena, bet nedirba Švedijoje. Abu vaiko tėvai įgyja teisę į išmokas šeimai skirtingose valstybėse. Lietuvoje išmoką vaikui yra 52 Lt/mėn., o Švedijoje – 400 Lt/mėn. Pirmenybę mokėti išmoką šeimai įgyja valstybė, kuri moka socialinio draudimo išmoką, t. y. Lietuva. Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius šeimai mokės 52 Lt/mėn., o Švedijos įstaiga mokės skirtumą, t. y. 348 Lt/mėn.

Jei abu tėvai dirba skirtingose valstybėse narėse ir turi teisę į išmokas šeimai, o vaikas gyvena vienoje iš šių valstybių, išmoką šeimai mokės ta valstybė, kurioje gyvena vaikas.

4 situacija:

Vaiško tėvas dirba Norvegijoje, o motina dirba ir su vaiku gyvena Lietuvoje. Abu vaiko tėvai įgyja teisę į išmokas šeimai skirtingose valstybėse. Lietuvoje išmoką vaikui yra 52 Lt/mėn., Norvegijoje – 450 Lt/mėn. Pirmenybę mokėti išmoką vaikui turės vaiko gyvenamosios vietos valstybė – Lietuva. Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius šeimai mokės visą sumą, t. y. 52 Lt/mėn., o Norvegijos įstaiga mokės priedą – 398 Lt/mėn.

Atkreipiamė dėmesį į tai, kad reglamentų nuostatos taikomos tik tada, kai keliuose Europos Sąjungos valstybėse šeima tuo pačiu metu įgyja teisę į išmokas už tą patį vaiką.

Yra atveju, kai, nors vaiko tėvas ir dirba kitoje Europos Sąjungos valstybėje, bet pagal tos valstybės teisės aktus jis neįgyja teisės į išmoką šeimai. Tuomet Lietuvoje su vaiku gyvenančiai motinai išmokos skiriamos tik pagal Lietuvos teisės aktus.

Jei santuoka yra nutraukta

5 situacija:

Vaiško tėvas dirba Airijoje, o motina gyvena su vaiku Lietuvoje. Lietuvoje išmoką vaikui neskirinama, nes vaikas vyresnis nei 7 metai. Tačiau Airijoje išmokos gali būti mokamos iki vaikui sukaks 16 metų (ar 18 metų, jei jis mokosi). Tėvas pateikė prašymą išmokai gauti ir jam buvo paskirta išmoka Airijoje, tačiau jis vaikui pinigų nesiunčia ir jo neišlaiko. Motina gali kreiptis į savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrių ir pateikti prašymą, kad išmokos būtų mokamos į jos sąskaitą. Specialistai pateiks informaciją Airijos įstaigai.

Jei vaiką (vaikus) augina vienas iš tėvų

Motinai ar tėvui, vienam auginančiam vaiką, išmokas mokės ta valstybė, kurioje vaiką auginantis vienas iš tėvų yra socialiai apdraustas net ir tuo atveju, jei vaikas lieka gyventi kitoje valstybėje.

6 situacija:

Motina dirba Ispanijoje, o vaikai lieka gyventi Lietuvoje su močiute. Išmokas vaikams turės mokėti Ispanija pagal Ispanijos teisės aktus.